

ประสิทธิผลการสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความรู้ คุณประโยชน์
“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา”
เพื่อการพัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการรับรู้และ
การให้ความร่วมมือจากชุมชน

Communication Effectiveness for Transferring Knowledge,
Advantage “Enhance Intelligence Playground” for the
Development of Childhood of the Local Administration
with Awareness and Community Collaboration

กรวรรณ กฤตวรกาญจน์¹, สุธิชา ภิรมย์นุ้ม²,
พีรวิษณุ คำเจริญ³ และ ชญานิติ แบริตี้⁴

Korawan Kritworakarn¹, Suticha Piromnum²,
Pheerawish Khamcharoen³ and Chayaniti Brady⁴

สาขาวิชาวารสารศาสตร์บูรณาการ คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200¹

สาขาสื่อสารการกีฬา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร 74000²

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000³

บริษัท ควอลิตี้ คิวดส์ จำกัด, กรุงเทพมหานคร 10120⁴

Integrated Journalism, Faculty of Mass Communication, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200 Thailand¹

Sports Communication, Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University Samut Sakhon Campus,

Samut Sakhon 74000 Thailand²

Digital Communication Arts, Faculty of Management Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University,

Nakhon Ratchasima 30000 Thailand³

Quality Kids Co.,Ltd. , Bangkok 10120 Thailand⁴

*Corresponding Author E-mail: kor.wan20@gmail.com

(Received: March 25, 2022; Revised: May 31, 2022; Accepted: June 6, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการสื่อสารในการถ่ายทอดความรู้ และคุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2. เพื่อศึกษาการรับรู้ถึงประโยชน์และการให้ความร่วมมือในการสร้าง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีสำรวจด้วยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การควบคุมดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีการจัดทำโครงการ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กปฐมวัยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งหมด 13 พื้นที่ รวม 455 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้เรื่องคุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” จากนายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จากการประชุมของแกนนำหมู่บ้าน มากที่สุด และมีการนำมาพูดคุยกับคนในชุมชนกันบ่อย ๆ เมื่อได้พบปะกัน ส่วนข้อมูลที่คนในชุมชนรับรู้มากที่สุดคือ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” คือ ห้องเรียนนอกโรงเรียนที่สร้างเด็กให้เป็นคนดีง่าย ๆ จากการเล่นอย่างธรรมชาติ ดีกว่าเล่นกับของเล่นจากร้านค้า ด้านการรับรู้และความเข้าใจของชุมชนเรื่องคุณประโยชน์ของ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ที่คนในชุมชนรับรู้มากที่สุด คือ สนามเด็กเล่นมีประโยชน์เพราะการเล่นสามารถสร้างสุข สร้างอิสระทางความคิดที่เป็นธรรมชาติ เด็กสนุกเพลิน มีจิตใจที่เป็นสุข ด้านการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปปรับใช้หรือพัฒนาการปฏิบัติงาน ประชาชนได้นำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์ มีการนำความรู้จากเทศบาล ไปเผยแพร่และดำเนินการต่อ และมีความพยายามนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาสนามเด็กเล่นต่อไปเรื่อย ๆ ด้านการให้ความร่วมมือในฐานะสมาชิกของชุมชน ชุมชนยินดีให้ความร่วมมือด้วยการใช้แรงลงแขกก่อสร้างตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งความประสงค์ ด้านการมีส่วนร่วมส่วนบุคคล พบว่า ยินดีให้สนับสนุนการสร้างสนามเด็กเล่น การเรียนนอกห้องเรียนที่ให้ความสำคัญของการเล่นด้วยการส่งลูกหลานเข้าเรียนที่ศูนย์เด็กเล็กในชุมชน ด้านพฤติกรรมต่อการใช้สนามเด็กเล่น พบว่า กิจกรรมที่ชอบและประทับใจในสนามเด็กเล่น คือ ฐานเรือสลัดลิงมากที่สุด เนื่องจากการเล่นทำให้เด็กสนุก มีกิจกรรมให้เด็ก ๆ ทำหลายอย่างได้เรียนรู้หลายด้าน โดยปัญหาที่พบจากการใช้งาน “สนามเด็กเล่น

สร้างปัญญา” ของชุมชนมากที่สุด พบว่าส่วนใหญ่แล้วประชาชนคิดว่าไม่มีปัญหา แต่ยังคงพบข้อคิดเห็นว่าอยู่ไกลบ้านเกินไป เดินทางไม่สะดวกและขาดการซ่อมบำรุงที่ต่อเนื่อง

คำสำคัญ: สนามเด็กเล่นสร้างปัญญา, การถ่ายทอดความรู้, คุณประโยชน์, การรับรู้, การให้ความร่วมมือจากชุมชน

Abstract

The objectives of this research are 1. to study communication in transferring knowledge and benefits of “Enhance Intelligence Playground” and 2. to study the perception of benefits and cooperation in building “Enhance Intelligence Playground” of population in the targeted areas. The researcher used the survey method by using a questionnaire, a sample group of people living in the area supervised by the local administrative organization, where the project is being prepared “Enhance Intelligence Playground” that has been established as a training center for enhancing early childhood development of the local administrative organization in 13 areas, totaling 455 people. The result show that sample group gain knowledge of benefits “Wisdom Playground” from the Mayor/President of the Sub-district administrative organization from the meetings of the village leaders, the most and it was often brought to talk with people in the community when they met. The information that people in the community know the most is “Enhance Intelligence Playground” where is a classroom outside classroom that allows children to become good people easily through natural play. It is better than playing with toys from the store. The perception and understanding of the community about benefits of “Enhance Intelligence Playground” that people in the community know the most is the playground are useful because of playing can create happiness, create freedom of thought that is natural fun, kids

have a happy mind. Community apply the knowledge gained from the project to implement or improve operations, disseminate and continue. People in community continue to use the knowledge gained to develop the playground for cooperation as a member of the community. The community is willing to cooperate by using force to construct the construction as requested by the local government organization. In terms of personal participation, it was found that they were willing to support the construction of a playground. Learning outside of the classroom where playing is important to children by sending their children to school at the childcare center in the community. Regarding the behavior towards the use of the playground, it was found that the activity that enjoyed and impressed the most in the playground was "the monkey salad boat" because playing makes children have fun. There are many activities for children to do and learn in many aspects. The problems encountered from using "Enhance Intelligence Playground" was found that most people think there is no problem but the researcher found the opinion that the playground is too far from children's home, inconvenient to travel and lack of continuous maintenance.

Keywords: Enhance Intelligence Playground, Transferring Knowledge, Advantage, Awareness, Community Collaboration

บทนำ

ปัญหาพัฒนาการเด็กไทย เป็นประเด็นปัญหาที่ยังมีช่องว่างที่ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญ ทั้งที่เป็นปัญหาสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการของชีวิต โดยพบว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือเด็กวัย 0 - 8 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สมองกำลังมีการพัฒนาการในช่วง 3,000 วัน ที่ครอบคลุมถึงพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจและการเคลื่อนไหว ซึ่งหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

และประสาทวิทยาจากการวิจัยชี้ว่า เด็กที่ไม่ได้รับการแก้ไขพัฒนาการที่ผิดปกติ ตั้งแต่แรกจะเป็นภาระต่อสังคมในระยะยาวต่อไปด้วย ทั้งนี้สถานการณ์ระดับ สุขภาวะ การเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในไทยยังคงเป็นปัญหา อยู่มาก จากการสุ่มสำรวจโดยสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล (2562) ทำการสุ่มสำรวจในปี พ.ศ. 2560 พบว่า 1 ใน 4 ของเด็กทุกช่วงวัยมีพัฒนาการสงสัยว่าล่าช้า โดยพัฒนาการด้านที่ล่าช้าที่พบมาก ในเด็กปฐมวัย คือ พัฒนาการด้านภาษาและการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งมีความ สัมพันธ์กับความฉลาดทางสติปัญญา (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและ ครอบครัว, 2562)

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ โดยภายใต้การดำเนินงานของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทการดำเนินงานและร่วมขับเคลื่อนงาน ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่หน่วยงานท้องถิ่นจัดขึ้นตามนโยบายและแผนที่ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงาน ภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 มีการดำเนินงานใน 3 ลักษณะ คือ (1) โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับ จังหวัดและตำบล และ (3) โดยความร่วมมือของหน่วยงานด้านวัฒนธรรม ได้แก่ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด ตามรายงานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ตลอดปี พ.ศ. 2562 ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พบว่า มีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และเยาวชนในท้องถิ่นเป็นโครงการต่าง ๆ ทั้งหมด 14 โครงการ (กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น, 2562)

โครงการ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” เกิดขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่กลางสำหรับ การสร้างพัฒนาทางปัญญาแก่เด็กนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการพร้อมทั้ง 4 ด้าน เกิดการเรียนรู้จากการเล่นสนามเด็กเล่น สร้างปัญญาที่สอดคล้องกับธรรมชาติซึ่งเป็นการวางรากฐานของการศึกษาที่ยั่งยืน ตลอดชีวิต 2) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และการมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่เล่นกลาง (Open Space) ให้กับเด็ก โดยการจัดทำสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา 3) เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับภาคีเครือข่ายการสร้างพื้นที่กลาง (Open Space) ด้วยสนามเด็กเล่น

สร้างปัญญาและการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบทั้งภายในและภายนอก และ 4) เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุถึงเป้าหมายในการสร้างพลังพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) ตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ (दनया, 2562)

การสื่อสารจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์จะให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน และให้ประชาชนได้รับความประทับใจและพึงพอใจ การบริหารงานจะราบรื่นและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ต้องมีการสื่อสารมีประสิทธิภาพ ถ้าหากหน่วยงานขาดประสิทธิภาพในการสื่อสารจะทำให้เกิดความล้มเหลวต่อการเสนอข้อมูล ข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นจริงและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนได้

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ท้องถิ่นไทย ผ่านการเล่น “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” บทความนี้ให้ความสำคัญในประเด็นประสิทธิภาพการสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความรู้ คุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ต่อการรับรู้และการให้ความร่วมมือจากชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารในการถ่ายทอดความรู้และคุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ถึงประโยชน์และการให้ความร่วมมือในการสร้าง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มประชากรจากการกำหนดแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ให้ทุนในการศึกษาเป็นผู้กำหนดพื้นที่ต้นแบบทั้งหมด 13 องค์การบริหารส่วนตำบลจากทั่วประเทศ และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีการจัดทำโครงการ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” นำร่อง ทั้งหมด 13 พื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย

1) เทศบาลตำบลปากอ่ดำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย 2) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ 3) เทศบาลตำบลพุดเตย อำเภอนิเขิยบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ 4) เทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 5) องค์การบริหารส่วนตำบลเสมาใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา 6) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกงใหญ่ อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น 7) องค์การบริหารส่วนตำบลยางซึ่ก อำเภอเชียงโน จังหวัดอุบลราชธานี 8) องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี 9) เทศบาลตำบลบ้านดอน อำเภออุ่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 10) องค์การบริหารส่วนตำบลปรึก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 11) องค์การบริหารส่วนตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล 12) องค์การบริหารส่วนตำบลกะลุว อำเภอนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส และ 13) องค์การบริหารส่วนตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาในขอบเขตของการสื่อสารประโยชน์ของ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” การรับรู้ประโยชน์ของ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” และการให้ความร่วมมือในการสร้าง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ของกลุ่มเป้าหมาย โดยทำการศึกษา ตั้งแต่เดือนสิงหาคมปี พ.ศ. 2563 – เดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2564

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสมบูรณต์่องานวิจัย ดังนี้

แนวคิดการสื่อสาร

เดวิด เค เบอร์โล (David,1960, p.28-29) ได้อธิบายว่ากระบวนการการสื่อสาร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ ผู้ส่งสาร (Communication Source) ผู้เข้ารหัส (Encoder) สาร (Message) สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) ผู้ถอดรหัส (Decoder) และผู้รับสาร (Communication Receiver) จากองค์ประกอบดังกล่าวเบอร์โลได้นำเสนอเป็นแบบจำลองการสื่อสารที่รู้จักกันดีโดยทั่วไปว่า “แบบจำลองการสื่อสาร S M C R” ดังนั้นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการการสื่อสารตามแนวคิดของเบอร์โล จึงสามารถสรุปได้ 4

องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Source) สาร (Message) สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) แบบจำลองกระบวนการสื่อสารของเบอร์โลที่เรียกว่า SMCR Model

เพื่อให้การสื่อสารบรรลุผลการสื่อสารที่สมบูรณ์ ควรพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบก่อนทำการสื่อสาร หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่ยากต่อการเข้าใจความหมาย ไม่ควรใช้ประโยคที่ยาวเกินความจำเป็น ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารได้ ดังนี้ (จิราวรรณ ยัมปลี้ม, 2561)

- 1) เรื่องที่จะสื่อสารจะต้องมีลักษณะข้อมูลที่ชัดเจน ไม่ใช่ถ้อยคำคลุมเครือ
- 2) ในการสื่อสารแต่ละครั้ง ต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนและต้องเตรียมการให้ดีก่อนทำการสื่อสาร โดยพิจารณาตามความเหมาะสม
- 3) ในการวางแผนการติดต่อสื่อสาร ควรจะปรึกษากับผู้อื่นบ้างเพื่อจะได้ประเด็นแง่คิดดี เป็นมุมมองของผู้ฟังอันจะนำมาเป็นแนวทางในการสื่อสาร นอกจากนั้น การสื่อสารควรพึงระวังเรื่องน้ำเสียง อากัปกิริยา และคำพูดโดยเฉพาะคำพูดที่กระทบกระเทือนต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้ฟัง เพราะหากผู้ฟังหรือผู้รับสารมีความรู้สึกไม่ดีก็ย่อมส่งผลต่อเรื่องที่สื่อสาร
- 4) ผู้สื่อสารที่ดีจะต้องใช้ลักษณะการตั้งใจ เข้าใจความต้องการ และตอบสนองความต้องการของผู้รับสารเป็นส่วนใหญ่

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

โมแนวนและไมเนอร์ (Mowen & Minor, 1998 อ้างถึงใน ดารา ทีปะปาล, 2542) อธิบายไว้ว่า ขั้นตอนการรับรู้ประกอบด้วย ขั้นตอนการเปิดรับ (Exposure Stage) โดยรับข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ต่อมาที่ขั้นตอนการตั้งใจรับ (Attention Stage) โดยผู้บริโภคมองแบ่งปันความสนใจสู่สิ่งเร้านั้น และขั้นตอนสุดท้าย ขั้นตอนของความเข้าใจความหมาย (Comprehension Stage) ผู้บริโภคจะจัดองค์ประกอบและแปลความหมายออกมา

มนุษย์ต้องมีการเลือกสรรข่าวสารที่จะเปิดรับ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ ความเชื่อ ทศคติ ฯลฯ ของผู้รับสาร โดยมีแนวโน้มที่จะเปิดรับหรือปฏิเสธข่าวสารนั้น เพราะอาจมีความขัดแย้งกับความเชื่อ ซึ่งโจเซฟ ที แคลปเปอร์ ได้อธิบายกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์ไว้ ดังนี้ (ปิยะนันท์ บุญณะโยไทย, 2556)

1) การเลือกรับ ขั้นตอนแรกของการเลือกสรรในกระบวนการสื่อสารรูปแบบการรับสารนั้นจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความถนัดของแต่ละบุคคล

2) การเลือกให้ความสนใจ ด้วยข้อจำกัดของระบบความจำ ประกอบด้วย สิ่งเร้าและข่าวสารที่มากมาย ทำให้มนุษย์ต้องคัดเลือกข่าวสารที่มากกระทบต่อประสาทสัมผัส โดยจะเลือกเฉพาะสิ่งที่ตัวเองสนใจเท่านั้น

3) การเลือกรับรู้และตีความหมาย เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถจดจำข่าวสาร และนำมาตีความหมายได้ทั้งหมด แม้ผ่านการคัดเลือกมาในระดับหนึ่งแล้ว การตีความหมายนั้นจะสอดคล้องกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ทักษะคิด อารมณ์ และค่านิยมเดิมของตัวเอง แล้วทั้งหรือปรับข่าวสารเดิมในขั้นตอนนี้

4) การเลือกจดจำ เมื่อผ่านการตีความหมายแล้ว มนุษย์เราจะเลือกจดจำ โดยจัดระเบียบข่าวสารให้สามารถเรียกกลับมาใช้ได้ อีก โดยข่าวสารที่มนุษย์เลือกจดจำไว้ มักจะเป็นการช่วยย้ำ และสนับสนุน ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคิด ความคิด และค่านิยม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือจากชุมชน

การพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาต่าง ๆ ได้ ควรมีหลักการดังนี้ (นันทิยา หุตานวัตร และณรงค์ หุตานวัตร, 2546)

1) หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบ คือ หลักการที่สำคัญที่องค์การทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ ซึ่งจะสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม จำเป็นต้องปฏิบัติโดยยึดหลักนิติธรรมและความโปร่งใส

2) หลักความคุ้มค่า คือ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน รวมทั้งมีการป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อมและมีความสามารถในการแข่งขันกับภายนอก

3) เป้าหมายและวิธีการของการวางแผนแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมอาจเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมแบบวิธีการต้องอาศัยการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งทำให้คนส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและการเกิดผลประโยชน์ของกลุ่มเนื่องจากความเข้มแข็งของกลุ่มเป็นเป้าหมายที่ได้รับ

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้งค่านิยมของ ประชาชนเป็นเครื่องชี้แนะตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างในสิริพัฒน์ ลากิจิตร, 2550) ได้สรุปรูปแบบ ของการมีส่วนร่วม 3 รูปแบบคือ

- 1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation)
- 2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation)
- 3) การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสนามเด็กเล่น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับ ภาควิชาครีเอทีฟ ได้แก่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมูลนิธิสนามเด็กเล่น สร้างปัญญา สนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เล่นอิสระ เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ และเพิ่มการ มีกิจกรรมทางกาย ปรับเปลี่ยนและปรับปรุงกลไกและวิธีการร่วมกันพัฒนาระบบ ดูแลเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา จึงส่งเสริมให้ท้องถิ่นกว่า 2,000 องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดตั้ง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ ผ่านการเล่นทราย น้ำ ต้นไม้ และวัสดุตามธรรมชาติ ภายใต้ความร่วมมือจากบ้าน

วัด โรงเรียน และท้องถิ่น โดยมุ่งหวังให้เด็กเล็กพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เต็มที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศชาติ

“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ถือเป็นพื้นที่สำคัญในการยกระดับและ พัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัยครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มุ่งหวังให้เด็กปฐมวัยได้มีพัฒนาการที่ดี เสริมสร้าง สมานิตี สร้างความสามัคคี ปลูกฝังความเป็นจิตอาสา รู้จักการแบ่งปัน อดทน และ ให้อภัย เพราะเมื่อเด็กได้เรียนในห้องเรียนธรรมชาติ สมองจะได้รับการพัฒนาใน 6 มิติ สามารถคิดนอกกรอบสรรพวิชา ทั้งวิทย์ คณิต ภาษา ศิลปะ สังคม มาสร้างสรรค์ เชื่อมโยงตัดแปลงจนได้ความคิดสุดใหม่ที่เรียกว่า “ปัญญา” (ดนยา สุเวทเวทิน, 2562)

“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” นอกจากจะก่อสร้างภายใต้แนวคิดเดียวกัน แต่ต่างที่บริบทและสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่ตั้งของสนามเด็กที่อยู่ต่างพื้นที่กันแล้ว สิ่งที่ สนามเด็กเล่นให้มากกว่าการเล่นคือ สนามเด็กเล่นสร้างปัญญานี้ จะอยู่ภายใต้การ ดูแลและเฝ้าระวังจากคนในชุมชน คือ บ้าน วัด โรงเรียน และท้องถิ่น ที่จะบูรณาการ ความรู้คู่ความสุขสนานของเด็กด้วยการสร้างกิจกรรมความรู้ผ่านกิจกรรมการสอน ของครูและจากประสบการณ์ของคนในชุมชนที่จะมาช่วยกันหนุนเสริมเรื่องความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และการสร้างวินัยรอบตัว ให้กับเด็กเล็กทุกวัย ทั้งนี้เนื่องจาก สนามเด็กเล่นสร้างปัญญา จะเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก ๆ ตั้งแต่ 1 - 12 ปี ตามฐาน การเล่นที่มีความยากง่ายของการเล่นที่ต้องใช้ความสามารถแตกต่างกันตามช่วงอายุ

“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” จะถูกจัดเป็น 5 ฐาน ตามแต่ละช่วงวัย ตั้งแต่ 1 - 3 ปี, 3 - 5 ปี, 5 - 7 ปี และ 7 - 11 ปี ในระยะแรกของการส่งเสริม การเล่นเพื่อสร้างปัญญาและคนดีเข้าสู่สังคม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ อบต. มีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่มี มาตรฐาน มีคุณภาพ มุ่งหวังให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความพร้อมที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นต่อไป สำหรับเด็กช่วงอายุตั้งแต่ 2 - 5 ปี สามารถเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ของประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยตระหนักว่า เด็กเล็กที่อายุระหว่าง 0 - 5 ปี เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาชีวิต จึงจะผลักดันให้มีแนวทางในการ เปิดรับดูแลเด็กเล็กตลอดทั้งปี เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทุก ๆ วัน อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ผู้ปกครองสามารถไว้วางใจเมื่อลูกหลานมาอยู่ในความดูแล

ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของท้องถิ่น และให้ทุกคนในสังคมร่วมกันเสริมสร้างชุมชน
แห่งการเรียนรู้ ให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ช่วยกันพัฒนาการศึกษาของลูกหลานเรา
ให้กว้างไกล มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปฐม นวลคำ (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริม
พัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า
รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ประกอบด้วย 3 กลวิธี คือ 1) การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ
เด็กปฐมวัยตามหลักสูตรและแผนการสอนชุดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะเวลา 6 เดือนติดต่อกัน
2) การเฝ้าระวังและคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดย
ครูพี่เลี้ยงเด็กและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปีละ 2 ครั้ง และ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและสังคม และการส่งต่อเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าไป
รับการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการในสถานบริการสาธารณสุข ทั้งนี้ ควรนำรูปแบบ
การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน กำหนดเป็นนโยบายและ
แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตีและขยาย
ผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการส่งเสริม
พัฒนาการเด็กปฐมวัยของชุมชนเพื่อให้เด็กปฐมวัยในชุมชนทุกคนมีโอกาเข้ามา
เรียนรู้และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องตามรูปแบบ

รัฐ กันภัย (2558) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วม
ของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
เขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในองค์การบริหารส่วน
ตำบล เขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ตอนล่างมีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนามากที่สุด และมีการพัฒนาด้านการศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรมมากที่สุด ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารและ
การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล
เขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ตอนล่าง มีความสัมพันธ์ทางบวกทุกตัวและมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับการพัฒนา

ท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด คือ สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลน้อยที่สุด คือ การรับรู้ข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต และการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล เขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงตอนล่าง มีค่าอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 54.9 นอกจากนี้ ข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงคุณภาพจะเห็นได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อหอกระจายข่าวและเสียงตามสายของหมู่บ้าน

Federico Varona (1996) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการสื่อสารและความผูกพันต่อองค์กรในสาธารณรัฐกัวเตมาลา ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่ชัดเจนระหว่างความพึงพอใจในการสื่อสารกับความมุ่งมั่นในองค์กรของพนักงาน ครูในโรงเรียนพอใจกับแนวทางการสื่อสารและมุ่งมั่นในองค์กรมากกว่าพนักงานของอีกสององค์กร (โรงพยาบาลและโรงงานอาหาร) อย่างมีนัยสำคัญ ผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจมากกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีแนวทางปฏิบัติในการสื่อสารโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญ และพนักงานที่ดำรงตำแหน่งมีความมุ่งมั่นต่อองค์กรมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

Wang Xingli (2013) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจในการสื่อสารและประสิทธิผลขององค์กรตามการรับรู้ของพยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเมืองคุนหมิง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.19, SD = 0.41$) ประสิทธิภาพขององค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27, SD = 0.48$) ความพึงพอใจในการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมากกับประสิทธิภาพขององค์กร ($r = .51, p < .01$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางระหว่างแต่ละมิติของความพึงพอใจในการสื่อสารและประสิทธิผลขององค์กร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การควบคุมดูแลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีการจัดทำโครงการ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งหมด 13 พื้นที่ โดยผู้สนับสนุนทุนเป็นผู้กำหนดพื้นที่ต้นแบบ โดยประชาชนของทั้ง 13 พื้นที่ มีประชากรรวมกันทั้งสิ้น 97,114 คน (กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2562))

กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การควบคุมดูแลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีการจัดทำโครงการ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งหมด 13 พื้นที่ จำนวน 97,114 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) โดยมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95% และสัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ 5% ได้จำนวนประชากร 455 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจ (Survey) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งเนื้อหาของแบบสำรวจออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสำรวจเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) และเติมคำในช่องว่าง (Answer) ประกอบด้วย เพศ อายุ จำนวนบุตร/หลาน ที่อยู่ปัจจุบัน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสำรวจเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ คุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” และการรับรู้ของชุมชนเพื่อการพัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านการรับรู้ 5 ด้าน คือ 3 ด้านเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

(Check List) อีก 2 ด้าน เป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อวัดการรับรู้ด้านการนำความรู้ความเข้าใจและระดับประโยชน์ของสนามเด็กเล่น ในการพิจารณาแปลความหมาย ใช้วิธีการอิงเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ออกเป็น 3 ระดับ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่แบ่งมาตรฐานส่วนประมาณค่าระดับ ออกเป็น 3 ช่วงเท่า ๆ กัน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน	การแปลความหมายของคะแนน
1.00 - 2.33	น้อย
2.34 - 3.67	ปานกลาง
3.68 - 5.00	มาก

ส่วนที่ 3 การให้ความร่วมมือจากชุมชนต่อการสร้าง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ในชุมชน ผ่านการให้ความร่วมมือจากชุมชน 2 ด้าน ซึ่งเป็นคำถามแบบคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อวัดการรับรู้ ด้านการนำความรู้ความเข้าใจและระดับประโยชน์ของสนามเด็กเล่น ในการพิจารณาแปลความหมาย ใช้วิธีการอิงเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลออกเป็น 3 ระดับ โดยเปรียบเทียบเกณฑ์ที่แบ่งมาตรฐานส่วนประมาณค่าระดับออกเป็น 3 ช่วงเท่า ๆ กัน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน	การแปลความหมายของคะแนน
1.00 - 2.33	น้อย
2.34 - 3.67	ปานกลาง
3.68 - 5.00	มาก

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมต่อ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) และเติมคำในช่องว่าง (Answer)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.00 ส่วนใหญ่มีอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 มีจำนวนบุตร/หลาน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 19 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 36 ประกอบอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 27.25 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.53

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ คุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” และการรับรู้ของชุมชนเพื่อการพัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 1 แสดงการรับรู้เรื่องคุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	บุคคลที่ถ่ายทอดความรู้เรื่องคุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา”	จำนวน (คน) (n = 455)	ร้อยละ
1	นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	285	62.64
2	ปลัดเทศบาล/ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	124	27.25
3	เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน	65	14.28
4	ครูศูนย์เด็กเล็ก	172	37.80
5	จากเพื่อนบ้าน	48	10.55
6	ได้ยินจากหอกระจายข่าว	55	12.09

ผลการศึกษาข้อมูลการถ่ายทอดความรู้คุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” และการรับรู้ของชุมชนเพื่อการพัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้เรื่องคุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” จาก นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้รับความรู้

ในลักษณะการประชุมของแกนนำหมู่บ้าน และมีการนำมาพูดคุยกับคนในชุมชน
กันบ่อย ๆ เมื่อได้พบปะกัน มากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงการรับรู้ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา”

ลำดับ	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา”	รู้		ไม่รู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา เป็นขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างจากวัสดุธรรมชาติ	423	92.97	32	7.03
2	สนามเด็กเล่น คือ ห้องเรียนที่เด็กได้เรียนรู้ เติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยไม่ต้องเรียนใน ห้องเรียนก็ได้ เป็นประโยชน์กับเด็กเล็กและ ทุกคนในชุมชน	438	96.26	17	3.74
3	สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา คือ ห้องเรียน นอกโรงเรียนที่สร้างเด็กให้เป็นคนดีง่าย ๆ จากการเล่นอย่างธรรมชาติ ดีกว่าเล่นกับ ของเล่นจากร้านค้า	445	97.8	10	2.2
4	เทศบาลมีงบประมาณการสร้างสนามเด็กเล่น สร้างปัญญา แต่ก็ต้องการแรงกายและร่วมมือ ร่วมแรงจากชุมชนในการก่อสร้างด้วย	406	89.23	49	10.77
5	สนามเด็กเล่นแบบธรรมชาติ สามารถสร้าง ภายในบ้านทุกหลัง แม้ในที่จำกัดก็สามารถ ทำมุมสนามเด็กเล่นได้ด้วยวัสดุง่าย ๆ	419	92.09	36	7.91
6	สนามเด็กเล่น สร้างปัญญาในศูนย์เด็กเล็ก มีฐานการเล่นที่แยกระดับความ สามารถ ตามวัยของเด็กเป็น 5 ฐาน เพื่อการพัฒนา เด็กตามอายุที่แตกต่างกัน	422	92.75	33	7.25
7	การเรียนรู้ของเด็ก ๆ มาจากสิ่งแวดล้อมตาม บริบทแวดล้อมของชุมชน ด้วยการช่วยกัน สอนความรู้ภูมิปัญญาชนรอบชุมชนของ ผู้ใหญ่ไปสู่เด็ก	436	95.82	19	4.18

ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ที่คนในชุมชนรับรู้มากที่สุด คือ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” คือ ห้องเรียนนอกโรงเรียนที่สร้างเด็กให้เป็นคนดีง่าย ๆ จากการเล่นอย่างธรรมชาติ ดีกว่าเล่นกับของเล่นจากร้านค้า รองลงมา คือ สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา คือห้องเรียนที่เด็กได้เรียนรู้ เติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยไม่ต้องเรียนในห้องเรียนก็ได้ เป็นประโยชน์กับเด็กเล็กและทุกคนในชุมชน การเรียนรู้ของเด็ก ๆ มาจากสิ่งแวดล้อมตามบริบทแวดล้อมของชุมชน ด้วยการช่วยกันสอนความรู้ภูมิปัญญาชนรอบชุมชนของผู้ใหญ่ไปสู่เด็ก ตามลำดับ ส่วนด้านที่คนในชุมชนรับรู้น้อยที่สุด คือ เทศบาลมีงบประมาณการสร้างสนามเด็กเล่น สร้างปัญญา แต่ก็ต้องการแรงกายและร่วมมือร่วมแรงจากชุมชนในการก่อสร้างด้วย

ตารางที่ 3 แสดงความรู้เรื่องคุณประโยชน์ของ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา”

ลำดับ	ความรู้เรื่องคุณประโยชน์ ของ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา”	รู้		ไม่รู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” มีประโยชน์ เพราะการเล่น สามารถสร้างสุข สร้างอิสระ ทางความคิดที่เป็นธรรมชาติ เด็กสนุกเพลิน มีจิตใจที่เป็นสุข	450	98.90	5	1.10
2	“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” มีประโยชน์ ทำให้ลูกมีสติปัญญา เป็นพื้นที่เรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม ผ่านการสอนและกิจกรรม ของครูผู้ช่วย พ่อแม่ ตา ยาย พระในชุมชน	440	96.70	15	3.30
3	“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” มีประโยชน์ เด็กได้ฝึกกล้ามเนื้อ ร่างกาย และสติปัญญา ไปได้พร้อมกัน ทำให้เด็กร่างกายแข็งแรง สมองดี จิตใจดี	446	98.02	9	1.98
4	“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” มีประโยชน์ ด้านการส่งเสริม ฝึกให้เด็กเป็นคนกล้า แสดงออก ฝึกเป็นผู้นำ ผู้ตาม ฝึกการตัดสินใจและการฝึกการรอคอย	441	96.92	14	3.08

ลำดับ	ความรู้เรื่องคุณประโยชน์ ของ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา”	รู้		ไม่รู้	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5	“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” มีประโยชน์ ที่ช่วยฝึกการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับ เพื่อนฝึกการเข้าสังคม และช่วยเหลือกัน ของเด็ก	445	97.80	10	2.20
6	“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” มีประโยชน์ ที่ทำให้ทั้งครู ชุมชนอาสาและเด็ก ๆ ได้แลกเปลี่ยนพลังกัน ฝึกพลังกาย พลังใจร่วมกัน เกิดประโยชน์ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่	446	98.02	9	1.98
7	“สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” เป็น ประโยชน์ กับทุกคน เป็นเครื่องมือให้ชุมชน ร่วมมือร่วมใจคนละไม้คนละมือ เกิดความรัก ความสามัคคี จากคนทุกวัย	442	97.14	13	2.86

การรับรู้และความเข้าใจของชุมชนเรื่องคุณประโยชน์ของ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” เรื่องที่คนในชุมชนรับรู้มากที่สุด คือ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” มีประโยชน์เพราะการเล่น สามารถสร้างสุข สร้างอิสระทางความคิดที่เป็นธรรมชาติ เด็กสนุกเพลิน มีจิตใจที่เป็นสุข รองลงมา คือ สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา มีประโยชน์ เด็กได้ฝึกกล้ามเนื้อ ร่างกาย และสติปัญญาไปได้พร้อมกัน ทำให้เด็กร่างกายแข็งแรง สมองดี จิตใจดี และประโยชน์ ที่ทำให้ทั้งครู ชุมชนอาสาและเด็ก ๆ ได้แลกเปลี่ยน พลังกัน ฝึกพลังกาย พลังใจร่วมกัน เกิดประโยชน์ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ และรับรู้ ว่า สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา มีประโยชน์ ที่ช่วยฝึกการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับ เพื่อนฝึกการเข้าสังคม และช่วยเหลือกันของเด็ก ตามลำดับ ส่วนด้านที่คนในชุมชน รับรู้น้อยที่สุดคือ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” มีประโยชน์ ทำให้ลูกมีสติปัญญา เป็นพื้นที่เรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม ผ่านการสอนและกิจกรรมของครูผู้ช่วย พ่อแม่ ตายาย พระในชุมชน

ตารางที่ 4 แสดงการนำความรู้จากการอบรมไปดำเนินการต่อ

ลำดับ	ลักษณะการนำความรู้ที่ได้ไปดำเนินการต่อ	ดำเนินการต่อ		ไม่ดำเนินการต่อ	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	เผยแพร่ความรู้จากการฝึกอบรมต่อคนในชุมชนและครอบครัว	429	94.25	26	5.71
2	ให้ความช่วยเหลือ แนะนำคนในชุมชนหากมีปัญหาเกี่ยวกับสนามเด็กเล่น	419	92.05	59	38.0
3	พยายามนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาสนามเด็กเล่นต่อไปเรื่อย ๆ	429	94.25	26	5.71
4	เป็นวิทยากรถ่ายทอดเทคโนโลยี/เผยแพร่ต่อ	311	68.35	144	36.65
5	ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดต่อใด ๆ	136	27.69	329	72.31

ในส่วนการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ “สนามเด็กเล่นสร้างปัญญา” ไปปรับใช้หรือพัฒนาการปฏิบัติงาน ประชาชนยอมรับว่าได้นำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติ/นำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งในการปรับใช้หลังการเข้าร่วมโครงการ มีการนำความรู้จากการอบรม ไปดำเนินการต่อ มีเผยแพร่ความรู้จากการฝึกอบรมต่อคนในชุมชนและครอบครัว และพยายามนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาสนามเด็กเล่นต่อไปเรื่อย ๆ มากที่สุด รองลงมา คือ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำคนในชุมชนหากมีปัญหาเกี่ยวกับสนามเด็กเล่น ส่วนที่ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดต่อใด ๆ มีเพียงร้อยละ 27.69 เท่านั้น

3. ผลการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือของชุมชน ต่อการสร้าง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ในชุมชน

ตารางที่ 5 แสดงการให้ความร่วมมือของการสร้าง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ในฐานะสมาชิกในชุมชน

ลำดับ	ลักษณะการให้ความร่วมมือ	จำนวน		ระดับความร่วมมือ		
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	มาก	กลาง	น้อย
1	เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสนามเด็กเล่น สร้างปัญญาให้มีเครื่องเล่นหลากหลาย เลียนธรรมชาติ ทั้ง ป่อทราย บ่อน้ำ ม้าหมุน ตาข่ายป็นปาย	3.927	1.217	/		
2	แสดงความเห็น เรื่องการหาพื้นที่ ที่เหมาะสม ปลอดภัย เพื่อสร้างสนามเด็ก เล่นสร้างปัญญา ให้สามารถช่วย คู่แกล้งกันได้ตลอด	3.931	1.186	/		
3	ยินดีให้ความร่วมมือ ด้วยการใช้แรง ลงแขกก่อสร้าง ตามที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแจ้งความประสงค์	4.364	0.965	/		
4	ยินดีเข้าร่วมประชุม บอกต่อปราชญ์ผู้สูง วัย และชาวบ้าน ให้ช่วยกัน สร้างกิจกรรม และอาสาเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ของตนไปยังเด็ก ในศูนย์เด็กเล็ก ตามเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	4.358	0.832	/		
5	ยินดีเป็นคุณตา คุณยายใจดี มาสอนทำ ขนม ทำของเล่นวิถีไทย เล่าและถ่ายทอด ประสบการณ์ชีวิต และนิทานสอนใจ ให้ลูกหลาน ในพื้นที่ของสนามเด็กเล่น สร้างปัญญา	4.175	1.00	/		

ลำดับ	ลักษณะการให้ความร่วมมือ	จำนวน		ระดับความร่วมมือ		
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	มาก	กลาง	น้อย
6	หากเป็นพระหรือผู้มีปัญญาในหมู่บ้าน จะมาสอนเล่นนิทานชาดกที่สอนให้ปลูก คุณธรรม ความดี ละอายชั่วกลัวบาป คิดถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ของตัวเอง ฝึกการอาสาทำงาน เพื่อสังคมและชาติบ้านเมือง ในความคิด ของเด็กที่รุ่นลูกหลาน	4.175	1.00	/		
รวม		455 (คน)		360	86	9
		ร้อยละ		79.1	18.9	2.0

ด้านมีการให้ความร่วมมือในฐานะสมาชิกของชุมชน ในภาพรวม
ประชาชนมีระดับคุณภาพความร่วมมือมาก คิดเป็นร้อยละ 79.1 ระดับคุณภาพ
ความร่วมมือกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.9 และระดับคุณภาพความร่วมมือน้อย
คิดเป็นร้อยละ 2.0 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก
พบว่าลำดับแรก คือ ยินดีให้ความร่วมมือ ด้วยการให้แรงงานชาวบ้านลงแขกก่อสร้าง
ตามท้องไร่ท้องนาของส่วน ท้องถิ่นแจ้งความประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.364
(S.D.=0.965) คุณภาพการให้ความร่วมมืออยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ยินดีให้
ความร่วมมือ ด้วยการประชุม บอกต่อ ปรากฏผู้สูงอายุ และชาวบ้าน ให้ช่วยกัน
สร้างกิจกรรม และอาสาเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ของตนไปยังเด็ก ๆ
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.358 (S.D.=0.832) คุณภาพการให้ความร่วมมืออยู่ในระดับมาก และ
ยินดีเป็นคุณตา คุณยายใจดี มาสอนทำขนม ทำของเล่นวิถีไทย เล่าและถ่ายทอด
ประสบการณ์ชีวิตและนิทานสอนใจให้ลูกหลาน ในพื้นที่ของสนามเด็กเล่น
สร้างปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.175 (S.D.=1.000) คุณภาพการให้ความร่วมมือ
อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงการให้ความร่วมมือต่อการสร้าง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ส่วนบุคคล

ลำดับ	ลักษณะการให้ความร่วมมือ	จำนวน		ระดับความร่วมมือ		
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	มาก	กลาง	น้อย
1	สนับสนุนเวลาของตน เพื่อดูการเล่นนอกห้องเรียนของลูกหลาน ได้ลองฝึกทดลองถูกโดยไม่ขัดขวาง ห้ามปราม	4.395	0.845	/		
2	ยินดีให้สนับสนุนการสร้างสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา ด้วยการส่งลูกหลานเข้าเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน	4.610	0.708	/		
3	ยินดีสละเวลา เพื่อเป็นครูอาสา ดูแลเด็กเล็ก ร่วมกับครูของศูนย์ เพราะจะได้ สุขภาพดีทั้งเราและเด็ก ๆ	4.314	0.943	/		
4	ยินดีช่วยสอนลูกหลาน ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ตามวิถีที่พ่อแม่เคยได้รับมา เพื่อเป็นตัวอย่างให้ลูกหลานทำตาม ทั้งในรูปแบบการสร้างอาชีพ จากสิ่งประดิษฐ์ฝีมือภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ	4.490	0.756	/		
5	ยินดีมาสอนทำขนม ทำของเล่นโบราณ เล่าและถ่ายทอด ประสบการณ์ชีวิตและนิทานสอนใจให้ลูกหลาน เพื่อปลูกคุณธรรม ความดีในพื้นที่ของสนามเด็กเล่นสร้างปัญญา	4.206	0.967	/		
6	ถ้ามีโอกาสจะ สร้างพื้นที่เล่นอย่างอิสระ ให้เด็กเล่นอย่างเป็นธรรมชาติภายในบ้าน	4.274	0.835	/		
7	ลดการตามใจเด็ก ซื้อของเล่นสำเร็จรูปจากร้านค้า เพราะของเล่นจากร้านค้า เด็กจะไม่ได้ฝึกความคิด การสร้างสรรค์จากการเล่นของตัวเอง และสิ้นเปลือง	4.395	0.830	/		
	รวม	455 (คน)		395	54	6
		ร้อยละ		86.8	11.9	1.3

ด้านการมีส่วนร่วมส่วนบุคคล พบว่า ยินดีให้สนับสนุนการสร้างสนามเด็กเล่น สร้างปัญญา การเรียนนอกห้องเรียนที่ให้ ความสำคัญของการเล่น ด้วยการส่งลูกหลานเข้าเรียนที่ศูนย์เด็กเล็กในชุมชน มากที่สุด รองลงมา ยินดีช่วยสอนลูกหลาน ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามวิถีที่พ่อแม่เคยได้รับมา เพื่อเป็นตัวช่วยให้ลูกหลานทำตาม ทั้งในรูปแบบการสร้างอาชีพ จากสิ่ง ประดิษฐ์ฝีมือภูมิปัญญาของบรรพบุรุษและสนับสนุนเวลาของตน เพื่อการเล่น นอกห้องเรียนของลูกหลาน ได้ลองผิดลองถูก โดยไม่ขัดขวาง ห้ามปราม, ลดการตามใจเด็ก ซื้อของเล่นสำเร็จรูปจากร้านค้า เพราะของเล่นจากร้านค้า เด็กจะไม่ได้ฝึกความคิด การสร้างสรรค์จากการเล่นของตัวเอง และสิ้นเปลือง ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมต่อ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการศึกษาพฤติกรรมต่อการใช้ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ของประชาชน พบว่า ให้ลูก/หลาน ใช้ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.49 ส่วนใหญ่ให้ลูก/หลาน ใช้ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ของศูนย์ในวันเสาร์ - อาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 80.66 และให้ลูก/หลาน ใช้ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” กับเพื่อนของลูก/หลาน คิดเป็นร้อยละ 55.38 ตามลำดับ

ด้านความชอบและความประทับใจกิจกรรมใน “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” มากที่สุด คือ ฐานเรือสลัดลิ่ง บ้านไม้ 2 ชั้น ชั้นบนมีลานกว้างได้ร่มเงาต้นไม้ใหญ่ มีหนังสือ นิทานมากมายให้เด็กได้อ่าน มากที่สุด รองลงมาคือ ฐานสระว่ายน้ำ เป็นสระน้ำที่มีความลึกที่เด็ก ๆ ได้ฝึกว่ายน้ำ ฝึกการพุงตัว ฝึกการช่วยเหลือเพื่อนในน้ำ และ ฐานค่ายกล spider man ประกอบไปด้วยบ่อทราย เนื้อละเอียด กั้นการตกกระแทก โครงเสาไม้เนื้อแข็ง เชือกโยยักษ์ และต้นไม้ใหญ่ตามลำดับ

ด้านปัญหาที่พบจากการใช้ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” พบว่าชุมชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าไม่มีปัญหา ที่เป็นปัญหาบ้าง คือ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” อยู่ไกลบ้านกินไป - มาไม่สะดวก และขาดการซ่อมบำรุงที่ต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ภารกิจการถ่ายทอดและการสร้างความเข้าใจเรื่อง การใช้ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ไปยังชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อปท.) การศึกษาข้อมูลการสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความรู้ คุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” และประสิทธิผลของการสื่อสาร จึงเป็นงานวิจัยที่ต้องการทราบว่าในแต่ละชุมชนมีการดำเนินการและส่งต่อแนวทางการก่อสร้างและการใช้ประโยชน์จาก “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” อย่างไร จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าชุมชนได้รับข่าวสารความรู้เรื่องสนามเด็กเล่นจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเล็กของชุมชนคือ นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มปลัดเทศบาลหรือปลัด โดยผ่านการประชุมของแกนนำหมู่บ้าน เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นสถานที่นำเสนอข่าวสารของเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล ตามภารกิจของหน่วยงาน อีกกลุ่มหนึ่งคือได้รับรู้เรื่องสนามเด็กจากครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็น่าจะสะท้อนภาพได้ชัดเจนถึงการสื่อสารที่เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ทำหน้าที่นี้ได้ค่อนข้างชัดเจนทำให้ประชาชนมีความเข้าใจว่า “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” คือห้องเรียนนอกโรงเรียนที่สร้างเด็กให้เป็นคนดีงาม ๆ จากการเล่นอย่างธรรมชาติ ได้ดีกว่าเล่นกับของเล่นจากร้านค้าและมีประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” คือสิ่งที่ทุกคนต้องได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึงกัน ภายใต้ความความร่วมมือในการก่อสร้างและดูแลควบคุมจากชุมชน

การสื่อสารเรื่องสนามเด็กเล่นไปถึงชุมชนได้ค่อนข้างกว้างขวางและเป็นไปในทางเดียวกัน เพราะเห็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนจากลูกหลาน จึงทำให้ประชาชนยังได้นำความรู้ที่ได้จากโครงการไปปฏิบัติและใช้ประโยชน์ตามที่ได้อบรมมา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงและยังมีการช่วยกันนำประโยชน์ของสนามเด็กเล่นไปเผยแพร่ บอกต่อคนในชุมชนและครอบครัว และมีความพยายามที่สะท้อนความร่วมมือจากชุมชนในการนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาสนามเด็กเล่นต่อไป ซึ่งเรื่องสนามเด็กเล่นกับชุมชนนี้ นับเป็นสิ่งปลูกสร้างที่สร้างและทำได้ง่าย จากวัสดุที่อยู่ในชุมชน การที่ชุมชนให้ความร่วมมือแสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจที่ชุมชนได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากตัวเด็กเล็กที่คนในชุมชนดูแล และมีความคาดหวังที่จะเห็นเด็กเป็นเด็กที่มีความสุข ร่าเริง ความร่วมมือที่เกิดขึ้น เกิดจากหลักจิตสำนึกและ

ความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าของชุมชนที่ประเมินได้จากประโยชน์ที่ลูกหลานได้รับ การร่วมมือและการตอบรับ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” จึงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางตาม เป้าหมายและวิธีการของการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ที่อาศัยการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งทำให้คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกความเป็นเจ้าของ เกิดความรับผิดชอบร่วมกันและการเกิดผลประโยชน์ของกลุ่มเนื่องจากความเข้มแข็งของกลุ่มเป็นเป้าหมายที่ได้รับ เป็นการให้ความร่วมมือแบบเทศบาลและอบต. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม (Open Participation)

และสิ่งที่ เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ก็คือ การสื่อสารของเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้การประชุมคนในชุมชน บอกต่อจากครู ผู้ปกครอง และปากต่อปาก คือ การเลือกการใช้สื่อบุคคลในการสื่อสาร ซึ่งเป็นวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการพัฒนาชุมชนที่มีความใกล้ชิด สนับสนุนกันระหว่างกันของคนในชุมชนและเป็นการสื่อสารที่สามารถสรุปได้ว่า เป็นการสื่อสารข่าวสารเรื่อง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ที่ได้ประสิทธิภาพมาก สามารถอธิบายได้ในเชิงวิชาการได้ว่า การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพได้ต้องมีปัจจัยที่เสริมให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพได้แก่ 1) ปัจจัยด้านสื่อที่ อปท. ใช้สื่อกับคนในชุมชน ซึ่งข้อมูลสะท้อนว่า อปท. ใช้สื่อบุคคล คือ การประชุม การบอกต่อ การพูดคุยผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือว่าเป็นสื่อที่เหมาะสมกับผู้รับสาร คือ คนในชุมชน สื่อที่ใช้มีจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร เนื้อหาจากการใช้สื่อบุคคลเป็นสื่อที่ใช้ได้ดีกับเนื้อหาที่ง่าย คนในชุมชนเข้าใจได้ง่าย เมื่อสื่อไปแล้วเนื้อหาก็สอดคล้องกับลักษณะการตอบสนองและพฤติกรรมจากชุมชน 2) ปัจจัยด้านความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์กับชุมชน สอดคล้องกับความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมของชุมชนที่ต้องการเห็นสิ่งที่ดีเกิดขึ้นในชุมชนและที่สำคัญที่สุด เป็นสิ่งที่ดีกับคนในครอบครัวของพวกเขา “สนามเด็กเล่นสร้างปัญญา” เป็นสนามเด็กที่เปิดประสบการณ์ใหม่ที่นาประทับใจให้กับชุมชนทุกคน เพราะเป็นสนามเด็กที่เข้าถึงได้ง่าย ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเล่น เด็ก ๆ สามารถเล่นได้ในพื้นที่โล่ง ท่ามกลางธรรมชาติ และเป็นการออกกำลังกายที่เห็นชัดเจน ประโยชน์ของสนามเด็กเล่นที่ถ่ายทอดมาจาก อปท. ทั้ง 13 แห่ง ตรงกับองค์ประกอบในการรับรู้ของมนุษย์ที่ชุมชนเป้าหมาย มีความตั้งใจรับข่าวสารเรื่อง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ด้วยสภาพจิตใจที่มีความแน่วแน่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นสิ่งเดียว การรับรู้จึงพร้อมที่จะเกิดขึ้น เพราะทุกคนอยากได้การรับรู้ นั้นนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจริง สอดคล้องกับกระบวนการรับรู้ของ โมแวนและ

ไมเนอร์ ที่อธิบายการรับรู้ของมนุษย์ว่า มนุษย์ต้องมีการเลือกสรรข่าวสารที่จะเปิดรับ ด้วยการเลือกให้ความสนใจ โดยจะเลือกเฉพาะสิ่งที่ตัวเองสนใจ เลือกรับรู้ และตีความหมาย การตีความหมายนั้นจะสอดคล้องกับความรู้สึนึกคิด ทศนคติ อารมณ์ และค่านิยมเดิมของตัวเอง จากนั้นจะเลือกจดจำ โดยข่าวสารที่มนุษย์เลือกจดจำไว้ มักจะเป็นการช่วยย้ำ และสนับสนุน ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ความคิด และค่านิยม ซึ่งการรับรู้เรื่อง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ในครั้งนี้ ชุมชนทุกคนได้รับรู้ประโยชน์ของสนามเด็กเล่น สร้างปัญญา ทั้งทางอารมณ์ที่ตัวเองและลูกหลานมีความสุขจากการเล่นและทางกายภาพก็ปรากฏภาพเป็นความแข็งแรง ความกล้าตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้ปกครองได้รับ ได้เห็นอย่างชัดเจนจากเด็กเล็กของตนเอง

การให้ความร่วมมือของชุมชน ต่อการสร้าง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ในชุมชน โดยประชาชนให้ความร่วมมือในฐานะสมาชิกของชุมชน ด้วยวิธีการใช้แรงชาวบ้านลงแขกก่อสร้าง ตามท้องครุปรกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งความประสงค์ โดยประชาชนแต่ละบุคคล ยินดีให้สนับสนุนการสร้าง “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” การเรียนนอกห้องเรียนที่ให้ ความสำคัญของการเล่น ด้วยการส่งลูกหลาน เข้าเรียนที่ศูนย์เด็กเล็กในชุมชน เนื่องจากการเรียนรู้นอกห้องเรียนหรือการเล่นร่วมกับเพื่อนที่นอกเหนือจากการอยู่ร่วมกันของคนในครอบครัว ทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมที่ดีขึ้น และการเล่นสนามเด็กเล่นในฐานะกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรงมากยิ่งขึ้นด้วย เมื่อประชาชนเห็นประโยชน์ของ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ทำให้สะท้อนออกมาด้วยข้อสรุปในเรื่องของการให้ความร่วมมือ ในทุกข้อคำถาม ชุมชนยินดีให้การสนับสนุนกิจกรรมการเล่นในสนามเด็กเล่นอยู่ในระดับสูงเกินร้อยละ 90 ทุกข้อคำถาม จะมีอยู่บ้างในส่วนที่ชุมชนอาจไม่ถนัดในเรื่องของความเห็นเรื่องจุดหรือสถานที่ก่อสร้าง การเข้ามาร่วมในการจัดหาทุน หาพื้นที่ที่เหมาะสม ตามธรรมชาติของคนทั่วไป ที่อาจจะมีการกีดส่วนตัว และการแสดงความเห็นที่ขัดกับพฤติกรรมทั่วไปของคนในชุมชนที่ให้เรื่องการจัดการเป็นเรื่องของทางการและผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่หากเป็นเรื่องการสนับสนุนร่างกาย และกำลังใจ ชุมชนให้ความร่วมมือแบบเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับการงานวิจัยของ ปฐม นวลคำ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบรูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 กลวิธี คือ 1) การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรและแผนการสอนชุดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ

เด็กปฐมวัย 2) การเฝ้าระวังและคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยครูพี่เลี้ยงเด็กและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปีละ 2 ครั้ง และ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและสังคม และการส่งต่อเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าไปรับการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการในสถานบริการสาธารณสุข ซึ่งได้รับการสนับสนุนและให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการพัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน ผลการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงจะก้าวไปได้สู่ความมุ่งหวังของทั้ง 3 ฝ่าย คือ บ้าน วัด โรงเรียน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การทำโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับท้องถิ่นควรมีให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ อย่างชัดเจน และมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการประเมินผลภายใน (Internal Assessment) เป็นระยะและต่อเนื่อง จะทำให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดทำโครงการ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ควรได้รับการบำรุงรักษา จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความปลอดภัยของเด็กที่มาใช้บริการสนามเด็กเล่นอย่างต่อเนื่อง

3. ในเรื่องการสื่อสารข่าวสารต่างๆ เป็นเรื่องที่ อปท. และทุกหน่วยงานองค์กร ต้องให้ความสนใจ เพราะมันเป็นตัวชี้วัดของคุณภาพของงานในการดูแลของอปท. ได้เป็นอย่างดี การสื่อสารที่ดีควรมีการให้ข้อมูลล่วงหน้าและต่อเนื่อง ด้วยการใช้สื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับสารของเรา ไม่ควรเป็นการสื่อสารที่จัดการตามความเคยชินหรือความคุ้นเคย เพราะอาจส่งผลกระทบต่อองค์กรได้ และการสื่อสารที่ฟังความเห็นจากชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อความร่วมมือร่วมใจ ท้ายที่สุดก็จะนำไปสู่ความสุข สงบในที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาการสำรวจประสิทธิผลการสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความรู้ คุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” ในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบข้อมูล

2. ควรศึกษาความพึงพอใจการสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความรู้ คุณประโยชน์ “สนามเด็กเล่น สร้างปัญญา” จากประชาชนที่มาใช้บริการ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). *กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย*. สืบค้นเมื่อ 27 กันยายน 2564, จาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2019/9 /2278_6112.pdf.

จิราวรรณ อัมปเปลี่ม. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ* (ป.ป.ช.).

ดนยา สุเวทเวทิน. (2562). *สนามเด็กเล่น สร้างปัญญาได้อย่างไร?*. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2564, จาก <http://https://www.thaihealth.or.th/Content/49244-สามชุมชน+ตัวกลางเชื่อมกลุ่มชาติพันธุ์.html>.

ปฐม นวลคำ. (2560). *การพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. *วารสารสุขภาพภาคประชาชน*, 12(1) 36 - 45.

ปิยะนันท์ บุญฉะโยไทย. (2556). *การรับรู้ และทัศนคติ ของผู้บริโภคต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนาย่างยั่งยืนของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)*. (นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ดารา ทีปะปาล. (2542). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

นันทิยา หุตานวัตร, ณรงค์ หุตานวัตร. (2546) *การพัฒนาองค์กรชุมชน*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

- รัฐ กันภัย. (2558). การรับรู้ข่าวสาร และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง. *วารสารวิชาการ Veridian E - Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษย์ สังคม และศิลปะ*, 8(1), 1075 - 1088.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). *ปฏิรูปสุขภาวะและการพัฒนาเด็กในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นจาก <https://dspace.rmutk.ac.th/bitstream/handle/123456789/2909/26.%20C-190117005002>.
- สุษาดา จักรพิสุทธิ์. (2547). *ปฏิรูปการศึกษาในสังคมไทยชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2564. จาก <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9562.html>.
- สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ศูนย์ฝึกอบรมและแพทยศาสตรศึกษา .(2562). *ประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3 - 5 ปี.* (รายงานการวิจัย). ราชบุรี:ศูนย์ฝึกอบรมและแพทยศาสตรศึกษา ศูนย์อนามัยที่ 5 จังหวัดราชบุรี.

ภาษาอังกฤษ

- David K. Berlo. (1960). *The Process of Communication*. New York: The Free Press.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*, 2nd Edition, New York: Harper and Row.
- Varona, F. (1996). Relationship Between Communication Satisfaction and Organizational Commitment in Three Guatemalan Organizations. *Journal of Business Communication*, 33(2), 111 - 140.

Wang Xingli. (2013). *Communication satisfaction and organizational effectiveness as perceived by Nurses in University Hospitals, Kunming, The Peoples Republic of China*. (Master of Nursing Science). Chiang Mai University.